

"Lucrul care mă leagă cel mai mult de Brăila este Dunărea"

Doru Tsaganea este profesor la Metropolitan College New York și are un doctorat în Cibernetică Economică de la Academia de Studii Economice a Universității București și un altul, în Relații Internaționale, de la Graduate Center, de la Universitatea din New York. Totodată, este membru al Asociației de Studii Internaționale și se ocupă de cercetarea științifică în domeniul modelării matematice în politica internațională. Aflat la Brăila, domnia sa a avut amabilitatea să ne acorde un interviu, în exclusivitate.

Reporter: Pentru început, să vorbim despre Brăila și despre perioada petrecută aici...

Doru Tsaganea: Vă mulțumesc pentru această întrebare care, trebuie să vă mărturisesc, îmi produce foarte multă plăcere. Am făcut școala primară la ceea ce era Școala de Băieți de pe Strada Sf. Nicolae, care era vizavi de Căminul de Bătrâni și lângă Biserica. Din ceea ce știam eu, era cea mai veche școală de băieți și continuă să fie, probabil, cea mai veche de acest gen din Brăila. Îmi face foarte mare plăcere să-mi amintesc despre acest lucru, pentru că, în urmă cu câteva zile, am fost invitat să vorbesc în fața unor elevi și am fost exact în locul în care, pe vremea când eu eram elev, locuia directorul școlii.

Însă, dacă o să vreti să știți care este lucrul care mă leagă cel mai mult de Brăila, și care mă face întotdeauna să vin cu drag acasă, lăsând la o parte faptul că aici am rădăcinile, aici sunt mormintele părinților mei, este Dunărea. Cred că bătrânul fluviu a fost elementul care, fiind adolescent, m-a făcut, întotdeauna, să mă gândesc la lume. Privind Dunărea, aveam senzația că, între Brăila și celelalte mari porturi ale lumii, precum New York, Marsilia, Yokohama, nu există un obstacol, vreo barieră. Ape este curbă, într-adevăr, dar poți merge direct. Acest lucru, dar și sugestia tatălui meu m-au determinat să citesc foarte multe cărți de călătorii. Cred, totuși, că nu am fost un caz singular. Acest oraș cam are această tradiție, de a da tinerilor un fel de dorință de a vedea mai departe, de a vedea și de a ști mai mult. Cred că această dorință este legată de Dunăre. Totodată, acest lucru se leagă și de istoria Brăilei, care a fost, la un moment dat, poate cel mai important centru de export al României, ceea ce explică, pe de o parte, istoria portului, și așa mai departe.

Deci, cam acestea ar fi începuturile mele la Brăila. De asemenea, aici, la Brăila, am avut profesori foarte buni. Eu am făcut Liceul nr. 3, actualul «Nicolae Iorga», de pe Strada Radu Campiniu, care se numea atunci școala de comerț exterior de băieți, și care fusese construit cu sprijinul și la inițiativa unui comerciant din Brăila, care se numea Bancotesco. A fost un liceu foarte bun, eu am fost, chiar pentru doi ani de zile, cred, premiantul liceului, așa că îmi amintesc cu foarte multă plăcere de perioada pe care am petrecut-o la Brăila. Pot spune că dorința mea de a cunoaște lumea, de a studia politica internațională, aici s-a format.

Asistentul lui Edmond Nicolau

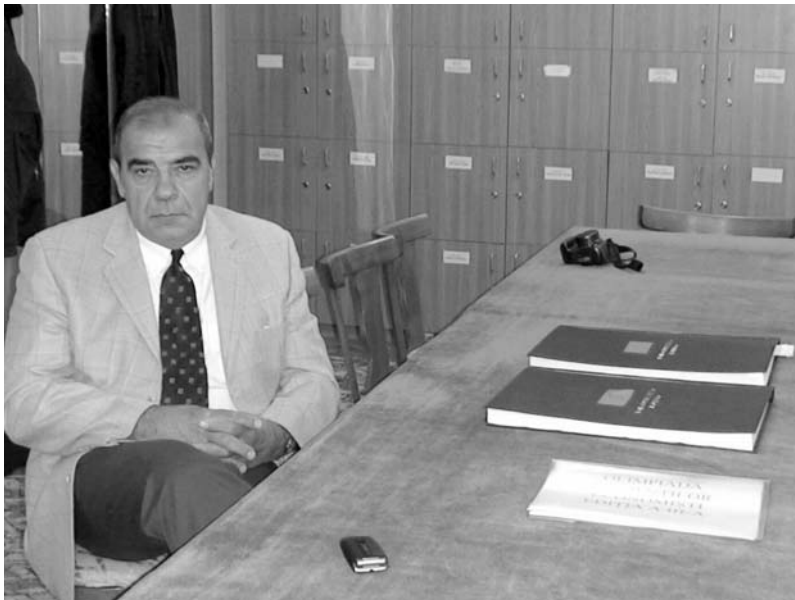
Rep.: După etapa de început, cea a copilului și a adolescentului, a urmat o altă, în care se forma omul matur. A urmat Bucureștii...

Doru Tsaganea: Poate părea surprinzător, dar și aici este vorba despre o legătură cu Brăila. Ca orice elev cu rezultate bune la învățătură, m-am confruntat și eu cu aceeași problemă: ce să studiez mai departe. De la mama, mostenisem talentul la desen, iar părinții mei oscilau între a mă trimite să

fac arhitectura sau ingineria, cum era la modă pe acea vreme, sau, ceea ce ei preferau, să urmez cursurile facultății de medicină, pentru că exista aceste concepții că, dacă ești medic, toată lumea are nevoie de tine. Dar, mie mi-a plăcut politica. Am fost permanent interesat de modul în care merge lumea, ce se întâmplă și în alte locuri... Eu m-am născut în regimul comunist, nu știam altă lume și, atunci, mi-am pus problema dacă ceea ce se spunea este viitorul, sau este cu totul altceva. Atunci, m-am decis să mă duc și să studiez

social, dar să fie imperfectă din punct de vedere politic. Din această cauză, este necesar să studiem optimul din punctul de vedere al evoluției societății, luând în considerare toate aceste aspecte. Pe mine mă interesa modul în care acest lucru poate fi făcut, prin aplicarea matematicii, și, în speță, prin aplicarea sistemelor dinamice. În condițiile politice de atunci din România, nu se putea acest lucru, deoarece sistemul politic era dat.

Șocol New-York-ului



Rep.: Să vorbim puțin și despre America. Cum a fost percepută de un om care venea din spațiul românesc, obișnuit cu un anumit sistem politic, cu o anumită mentalitate, această schimbare?

Doru Tsaganea: Termenul potrivit este cel de "șoc". Mult mai șocant a fost, însă, șocol New-York-ului, pentru că acest oraș este și nu este America. Vizitând America, veți observa că este construită pe orizontală, în timp ce New-York-ul este un oraș vertical. În primele două-trei zile, când ajungi în acest oraș, ești ametit, deoarece construcțiile nu sunt la scara cu care ești obișnuit, tot timpul ai tentația să te uiti în sus.

Al doilea lucru care m-a surprins au fost uriașele diferențe dintre zonele foarte dezvoltate și cele în care nivelul de deprecitate, de mizerie, de decădere, era incredibil.

De asemenea, venind din Europa, era, în aceiași măsură, și șocol limbii. Înțelegi foarte bine engleza vorbită de oamenii culti, dar îți este foarte greu să pricepi engleza vorbită în metrou, de pildă.

Pe de altă parte, deși eu aveam acolo rude, era sora tatălui meu, aceste rude nu aveau niciun fel de conexiune în Universitate, cu lumea academică. Așa că totul am fost nevoit să-l încep singur. Singurul avantaj pe care îl aveam era că aveau ce mânca și unde dormi. În plus, în condițiile acelea, nu puteam beneficia de niciun fel de scrisoare de recomandare de la ASE București, pentru că mi-aș fi pierdut postul. Din această cauză, mi-am început cariera profesională în New-York cu două elemente: harta metroului și cartea de telefon, ca să văd unde sunt toate universitățile. Astfel «inarmat», am început să bat drumurile. Eu trebuie să fiu sincer până la sfârșit și să vă spun exact cum stăteau lucrurile. Atunci când vii dintr-o țară comunistă, impresia generală era că toate ușile îți sunt deschise, realitatea este cu totul alta.

Trebuia să te zbați de mult, ca să îți se deschidă nu o ușă, ci o ușă. Dacă aveai relații, era cu totul altceva, iar eu nu le aveam. Când eu eram în România, ideea de a da un telefon, pentru a recomanda pe cineva, era considerată complet imorală. În același timp, în America, o cerere nici nu e completă dacă nu este însoțită de cel puțin trei scrisori de recomandare. Și asta intră în categoria școlii. După ce, timp de un an de zile, nu am avut succes, am primit statutul de persoană la specializare la Universitatea Columbia, în departamentul de economie.

Aici am observat că aveau un post liber, de matematică aplicată în domeniul științelor politice. Am mers la biblioteca Școlii de Studii Publice și Internaționale și am observat că volumele nu erau suficiente de actuale. Eu știam destul de bine materia, pentru că era ceea ce predasem la București și atunci mi-a fost ușor să trec la acest domeniu. A existat și faptul că Pentagonul încercase să aloce fonduri serioase pentru acest gen de cercetări. Ceea ce era în vogă atunci era acea problemă a «razboiului stelelor» cum era numit atunci în presă, adică crearea de sisteme anti-rachetă, care ar fi trebuit să distrugă rachetele sovietice, care ar fi venit asupra Americii, pentru a se evita pericolul unui atac nuclear distrugător. Mie mi s-a părut interesantă această tematică și mi-am dat seama că, din punct de vedere politic și strategic, acest lucru poate fi studiat, folosind teoria ecuațiilor diferențiale, și am scris un manuscris în acest domeniu. Din păcate, majoritatea celor care erau în domeniul politicilor internaționale nu stiau diferența dintre o ecuație diferențială și una algebrică și, atunci, munca mea s-a dovedit a fi, într-un fel, inutilă. A fost un alt șoc. Eu eram convins că oamenii aceștia cunosc de câteva ori mai mult față de ceea ce cunosc eu. Acela a fost momentul în care am decis să îmi dau un al doilea doctorat. Am avut însă șansa să îl am ca profesor pe Johann Galtung, poate cea mai strălucită minte pe care am cunoscut-o în viața mea. Și, așa, am ajuns să îmi dau cel-de-al doilea doctorat, în relații internaționale.

Locuind în New York, am mers la foarte multe conferințe. De multe ori, chiar preferam să renunț să îmi cumpăr un costum, numai pentru a avea șansa de a sta lângă mințile luminate ale vremii. Consideram că nu este un sacrificiu prea mare.

O schimbare a sistemului de valori

Rep.: Cum a fost revenirea în România? Era perioada de după comunism...

Doru Tsaganea: Bineînțeles, erau multe locuri schimbate. Nu pot, însă, să spun că a fost un șoc, pentru că, între timp, aflasem despre cele întâmplate în țară, toate transformările. Am fost mai mult o serie de impresii. Am fost invitat să vorbesc în Parlamentul României, la alte diferite conferințe, au fost o serie de impresii, care au rămas de neuitat pentru mine. Era un lucru nou să tin un curs de politică internațională, fără să fiu controlat în vreun fel.

Rep.: Era o schimbare și la nivelul mentalităților sau numai o încercare?

Doru Tsaganea: Atunci nu, dar acum este una. Și mă refer aici la mentalitatea generației tinere. Nu era, încă, o schimbare majoră, pentru că generația tânără de atunci se formase deja în fostul regim. Acum, nu este vorba doar de o schimbare de mentalitate, ci și de un sistemul de valori. Lumea își calibreză altfel activitatea, gândește în alți termeni.

Interviu realizat de Adriana BURLACU